41643 - KABİR AZABININ ÖLÜDEN HAFİFLETİLMESİ İÇİN KABRİN ÜZERİNE YAŞ HURMA DALI DİKEBİLİR MİYİZ?

Soru

SORU: Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in azabın hafifletilmesi için kabirlerinde azap gören iki kişinin kabrinin üzerine iki yaş hurma dalı koyduğunu bir hadiste işitmiştim. Fakat bunun hikmetini bilEmemiştim.Kabir azabının ölüden hafifletimesi için Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yaptığı gibi bir davranışta bulunmamız câiz midir?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Birincisi:

Evet zikrettiğiniz hadis doğrudur. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den sâbit olduğuna göre, o iki kabre uğramış ve şöyle buyurmuştur:

إِنَّهُمَا لَيُعَذَّبَانِ، وَمَا يُعَذَّبَانِ مِنْ كَبِيرٍ، ثُمَّ قَالَ: بَلَى. أَمَّا أَحَدُهُمَا فَكَانَ يَسْعَى بِالنَّمِيمَةِ، وَأَمَّا الْآخَرُ فَكَانَ لاَ يَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ، قَالَ: ثُمَّ أَخَذَ عُودًا رَطْبًا فَكَسَرَهُ بِاثْنَتَيْنِ، ثُمَّ غَرَزَ كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا عَلَى قَبْرٍ، ثُمَّ قَالَ: لَعَلَّهُ يُخَفَّفُ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَيْبَسَا

[رواه البخاري ومسلم]

'Şüphesiz ki o ikisi azap çekiyorlar.Çektikleri azap da büyük bir şey değildir (kolay olan, fakat ondan korunmaları nefislerine zor gelen bir şey idi.) Oysa o şey, büyük günah idi.' Sonra şöyle buyurdu:'Evet! Onlardan birisi, (insanlar arasında) laf getirip-götürürdü.Diğeri ise idrar sıçrantısına karşı korunmazdı. Peygamber-sallallahu aleyhi ve sellem- sonra yaş bir dal isteyerek onu ikiye ayırdı. Bir parçasını birinin üzerine dikti, diğerini de öbürünün üzerine dikti ve: 'Bu iki dal, yaş kaldıkça o ikisinden azabın hafifletimesini ümit ederim' buyurdu." [Buhârî, hadis no: 1387, Müslim, hadis no: 292]

Bu hadis, kabir azabının hafifleyebileceğine delildir. Fakat bu iki yaş hurma dalının, bu iki kabirde yatan kimselerden azabın hafifletilmesi ile ilgisi nedir?

1. Çünkü iki yaş hurma dalı, kurumadığı sürece Allah Teâlâ'yı tesbih eder. Tesbih ise ölünün üzerindeki kabir azabını hafifletir.

Bazı âlimler, bu sebeplere binâen -uzak bir ihtimal olabilir-, kabirlerde yatanlardan azabın hafifletilmesi için, insanın kabirlere gitmesinin ve kabirlerin yanında tesbihte bulunmasının sünnet olduğu hükmünü çıkarmışlardır.

2. Yine bazı âlimler şöyle demişlerdir: Bu, çok zayıf bir sebeptir. Çünkü iki hurma dalı, ister yaş olsun, isterse kuru olsun, her hâlukârda Allah Teâlâ'yı tesbih eder.

Nitekim Allah Teâlâ, yerde ve gökte olan her şeyin kendisini tesbih ettiğini haber vererek şöyle buyurmuştur:

(تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيماً غَفُوراً) [سورة الإسراء الآية: ٤٤]

"Yedi kat gök, yeryüzü ve bunların içinde bulunanlar, O'nu tesbih ederler.O'na hamd ederek tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur.Ne var ki siz, onların tesbihini anlamazsınız. O, halîmdir, çok bağışlayıcıdır." [İsrâ Sûresi: 44]

Nitekim kuru olmalarına rağmen taşlar, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in önünde Allah Teâlâ'yı tesbih etmişlerdir. O halde buradaki sebep nedir?

Buradaki sebep şudur: Çünkü Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bu iki yaş hurma dalı kurumadığı sürece, o ikisinden kabir azabını hafifletmesini Allah -azze ve celle-'den ümit etmiştir. Yani kabir azabının hafifletilmesinin süresi, pek uzun değildir. Bunun sebebi ise, o ikisinin dünyada yapmış oldukları şeyden şiddetle sakındırmak içindir. Çünkü o ikisinin dünyada yaptıkları, büyük günahlardan idi.

Nitekim yukarıda Buhârî ve Müslim'in rivâyet ettiği hadiste, Paygamber -sallallahu aleyhi ve

sellem-'in sözü bunu göstermektedir:

"Oysa o şey, büyük günah idi."

Onlardan birisi, idrar sıçrantısına karşı korunmazdı.İnsan, idrar sıçrantısından korunmadığı takdirde, abdestsiz olarak namaz kılmış gibi olur.Diğeri ise, insanlar arasında laf getirip-götürür, Allah'ın kullarının arasını bozar, onların arasında düşmanlık ve kin tohumlarının yayılmasına sebep olurdu. -Bu durumdan Allah'a sığınırız-. Dolayısıyla bu iş, çok tehlikelidir.

Bu, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in kabir azabı gören iki kimseye -ümmetini bundan şiddetle sakındırmak için- O'nun geçici bir şefaatı olduğuna delâlet eden hadisin anlamına daha yakındır. Yoksa Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sürekli olan şefaatinden cimrilik ettğinden dolayı değildir.

İkincisi: Bazı âlimler -Allah onları affetsin-, şöyle demişlerdir: Kabir azabının ölünün üzerinden hafifletilmesi için, insanın yaş bir hurma dalını veya ağacı veyahut buna benzer bir şeyi kabrin üzerine dikmesi, sünnettir. Fakat hadisten çıkarılan bu hüküm, haktan çok uzaktır ve bu davranış, şu sebeplerden dolayı câiz değildir:

1. Kabirde yatan ölünün durumu, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'e gösterildiği gibi, bize gösterilmemiştir. Kabirlerinde azap gören iki adamın durumunu, Allah Teâlâ vahiy yolyla Peygamberi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e göstermiştir.

2. Şayet biz de böyle yapar ve ölünün kabrinin üzerine yaş dal veya ağaç dikersek, ölüye kötülük etmiş oluruz. Çünkü ölünün azap gördüğünü zannederek onun hakkında kötü zanda bulunmuş oluruz. Onun azap gördüğünü nereden biliyoruz. Belki nimetler içerisinde yaşıyordur. Belki Allah Teâlâ bu ölüye lütufta bulunarak ölmeden önce onu bağışlamıştır. Çünkü rahmetinin sebepleri pek çoktur. Dolayısıyla kullarının Rabbi olan Allah Teâlâ onu bağışlamış olabilir ki o zaman da bu kimse azabı hak etmiş olmaz.

3. Kabir azabının ölünün üzerinden hafifletilmesi için, insanın yaş bir hurma dalını veya ağacı veyahut buna benzer bir şeyi kabrin üzerine dikmesi sünnettir diye çıkarılan hüküm, ilk

müslümanların izlediği yola aykırıdır.İnsanlar içerisinde Allah'ın dînini en iyi bilen kimseler olmalarına rağmen, ilk müslümanların sünnetinde böyle bir davranış yoktur.

4. Allah Teâlâ bize bundan daha hayırlı bir yolu göstermiştir.

Nitekim Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ölüyü defnettikten sonra kabrinin başında durur ve onun için şöyle duâ ederdi:

[اِسْتَغْفِرُوا لِأَخِيكُمْ، وَسَلُوا لَهُ بِالتَّثْبِيتِ، فَإِنَّهُ الْآنَ يُسْأَلُ] رواه الترمذي

"Kardeşiniz için Allah Teâlâ'dan bağışlanma isteyin ve (kabirdeki sorgu sırasında cevap verirken) onun için sebat dileyin. Çünkü o, şu an sorguya çekilmektedir." [Tirmizî]

Mecmû'u Fetâvâ Muhammed b. Salih el-Useymîn, cilt: 2, sayfa: 30'dan alıntı yapılmıştır.